

Branko Gradišnik

ZMUZLJIVI PRIMER
VIKTORJA ZAMUDE

(Sreča za 4)

Branko Gradišnik

**ZMUZLJIVI PRIMER
VIKTORJA ZAMUDE**

(Sreča za 4)

UMco

Ljubljana, 2016

Branko Gradišnik
ZMUZLJIVI PRIMER VIKTORJA ZAMUDE
(Sreča za 4)

© Branko Gradišnik in UMco d. d. 2016

Izdajatelj in založnik: UMco d. d.
Zbirka Preobrazba

Soustanovitelj knjižne zbirke Preobrazba je dr. Janez Rugelj.

Urednik: Samo Rugelj
Pomočnica urednika: Renate Rugelj
Oblikovanje ovitka: Aleš Cimprič
Slika na naslovnici: Depositphotos
Postavitev: Klara Jarc
Tisk: Primitus d.o.o.
Naklada: 300 izvodov, 1. natis
Ljubljana, 2016

Brez pisnega dovoljenja založbe je prepovedano reproduciranje, distribuiranje, javna priobčitev, predelava ali druga uporaba tega avtorskega dela ali njegovih delov v kakršnem koli obsegu ali postopku, skupaj s fotokopiranjem, tiskanjem ali shranitvijo v elektronski obliki, v okviru določil Zakona o avtorski in sorodnih pravicah.

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

159.922.2(044)

GRADIŠNIK, Branko, 1951-
Zmuzljivi primer Viktorja Zamude : (Sreča za 4) /
Branko Gradišnik. - 1. natis. - Ljubljana : UMco, 2016. -
(Zbirka Preobrazba)

ISBN 978-961-6954-58-7

284167424

UMco d. d., Leskoškova 12, 1000 Ljubljana
tel.: 01/ 520 18 39, e-pošta: bukla-urednistvo@umco.si, www.bukla.si

VSEBINA*

PRVI DEL: LETO 2010	9
DRUGI DEL: LETO 2011	59
TRETJI DEL: LETO 2012	61
ČETRTI DEL: LETO 2013	291
PETI DEL: LETO 2014	475
POSTSKRIPT	477
PRIPOMBE S KARTOTEČNEGA LISTA	481
POSTSKRIPT K PRIPOMBAM	491

* **NOTA BENE:** Pričujoča vsebina je sežetek dejanske, veliko obsežnejše korespondence, kakršne že vodim s svojimi dopisovalkami/dopisovalci v psiholoških tiskah. Edine spremembe v njej so, poleg nekaterih najnujnejših pravopisnih popravkov, nastale iz potrebe, da ostane identiteta »Viktorja Zamude« in »Biserke« zakrita. Ker pa je več poskusnih bralk izrazilo domnevo, da gre za fikcijo, torej za roman v pismih, še posebej poudarjam, da je besedilo (upoštevaje diskretne in nebitvene spremembe iz zgoraj navedenih razlogov) avtentično in dokumentarno. Tudi v zgodovinskem zatišju in brez vratolomnih prekucij in prigod zaresno življenje prekaša vsako izmišljijo. B.G.

Dopolnil sem gradnjo svojega brloga in zdi se mi, da kar uspešno. Od zunaj se ne vidi nič kot velika jama; a ta dejansko nikamor ne pelje; če narediš nekaj korakov, zadeneš ob naravno čvrsto skalo.

Kafka, *Brlog* (1923)

Če torej ne najdeš na hodnikih nič, odpiraj vrata, če za temi vrati ne najdeš nič, potem so tu nova nadstropja, in če tam zgoraj ne najdeš nič, ne skrbi, samo plani gor po še enih stopnicah. Vse dokler ne obstaneš, se stopnice ne bodo končale, pod tvojimi navkrebrnimi nogami bodo šle gor in gor.

Kafka, *Zagovorniki* (ok. 1922)

PRVI DEL: LETO 2010

Dober dan, gospod Gradišnik – ali bi vam smel pisati o svojem problemu? Malo daljša pripoved bi bila to, se bojim. Lep pozdrav, Viktor Zamuda

Ja, Viktor, prav, vi kar pišite, samo trenutno odhajam v Lizbono, računalnik bo en čas zapakiran, odgovoril bom lahko šele po priključitvi interneta, računam, da bodo priključili v roku 3 tednov, ako bog da. LP Branko

Pozdravljeni, g. Gradišnik, torej, ko ste mi napisali, da odhajate v Lizbono, sem kar začel sanjariti. Oh, tam ob Lizboni je morje (nisem prepričan, mogoče reka?), toplo, gotovo bi bilo to tudi dobro za moja dihala, vsaj pozimi. Glede na to, da ste dejali, da boste imeli zapakiran računalnik, sem sklepal (ker sem bolj tračarske sorte), da greste za daljši čas, pa sem pomislil, da greste z ženo in družino na kako »misijo«, in potrditev sem dobil na straneh MZZ. Povsem ne poznam vaše poti, vendar sklepam, da ste bili (vaša žena) pred tem na podobnem delovnem mestu v Zagrebu, kar ste omenjali v vaših knjigah o Sloveniji in Ljubljani. Na tem mestu moram povedati, da mi je ta vaš slog pisanja (humorističen in obenem osebnoizpoveden) zelo všeč, zato sva tudi rade volje s partnerko prebirala vaši knjigi o *Sreči*, iz česar se je pojavila potreba po tem, da vam pišem. Mislim, da pa sem se z vami prvič seznanil, ko sem v Ognjišču prebral opis vaše knjige *Strogo zaupno na Irskem*. Tam je bilo napisano, da je to zanimivo branje in da je morda za tako revijo nerodno to, ker se avtor v knjigi veliko posveča straniščem, a da so to za popotnike tudi zelo pomembne informacije. Takrat sem imel svojo sobo še pri starših, poleg kuhinje, in

spominjam se, ko sem zvečer bral to vašo knjigo, kako sem se (nekontrolirano) smejal, tako da me je oče celo večkrat v skrbeh prišel vprašat, če sem v redu, ker sem bil v takem krču, da je pomislil na infarkt. Bral sem tudi vaše eseje *Leta sedmih skomin*, tu sem tudi začutil globino in iskrenost (zelo čustven mi je bil tudi uvod v knjigo *Igre: ovčje in volčje*, teoretično so mi bili vseč tudi napotki, kako privarčuješ pri kaki »rundi«, a človeku z osebnostjo, kot jo imam sam, je to praktično neizvedljivo) in mislim, da sem tu pobral idejo o teku in Ruglju.

Oprostite za uvod.

Star sem že blizu 40 let, živim s partnerko (recimo ji žena), ki je enako stara kot jaz, imava 3 leta starega sinka, pričakujeva pa še enega (torej edn., m. sp., tako pokazal UZ). Skupaj živiva osem let, in sicer pri mojih starših nekje zahodno od Ljubljane. Oba sva nezaposlena in precej nezadovoljna z življenjem. Jaz sem diplomiran inž. računalništva, ona pa komunikologinja. Sam sem se še v absolventskem stažu zaposlil in v prvem podjetju (farmacevtika) preživel dobrih 10 delovnih let, nato sem bil zaradi racionalizacij kot višek »odstranjen«, bil sem v prvi »rundi« odpuščenih v oddelku za računalniško podporo. Potem sem se preusposabljal, pa ni bilo nič iz tega. Rekli boste: zakaj pa nisi šel vsaj učiti na šolo? Boste kmalu videli zakaj.

Začel sem se prijavljati za dela, kjer poklic sploh ni potreben, tako sem bil ta teden denimo na razgovoru za fizično delo v proizvodnji, no, bil pa sem tudi na neki gimnaziji, a se mi zdi, da sem že s prvim vtisom zapravil vse možnosti. Sicer imam nekaj privarčevanega, a me ubija to, da sem sedaj popolnoma avt: brez reda, brez obveznosti, precej depresiven. Žena pa ima tako specifično izobrazbo, da se brez vez – in teh ni – nikakor ne more zaposliti. Imela je nekaj priložnostnih študentskih del, po diplomi je eno leto delala

kot prodajalka, le prejšnje šolsko leto je imela to srečo, da je lahko bila preko ministrstva pripravnica v domu za starejše občane, kjer seveda sicer ni nobene potrebe po novih delavcih, tako da je sedaj spet brezposelna.

Kako sva se našla in zakaj sva taka, kot sva?

Na otroška leta imam lepe spomine, tudi oče je skrbel zame (mati je delala v izmenah in vsak drugi teden je bil popoldne za vse oče sam). Sicer pa sem dopoldne, kadar je bilo treba, hodil k babici v varstvo. V vrtec nisem hodil (in verjetno se tudi s kakimi drugimi otroci nisem kaj dosti družil), zato so bile prve obvezne cicibanove urice pred malo šolo grozljiva izkušnja. Vem, da so me morali loviti po stanovanju, pa da se v vrtcu nisem hotel ločiti od očetove noge – odtrgati so me morali, tako sem se je oklepal. Nisem bil družaben, najraje sem se v kotu igral z nekimi žeblički, medtem ko so se ostali igrali med seboj. Spomnim se še določenih scen, ko se je kak otrok polulal in moral potem tisto počistiti za sabo. Enkrat se je to zgodilo tudi meni. Vendar sem se potuhnil. Čeprav je vzgojiteljica vse pozvala, da smo morali korakati pred njo, se nisem izdal. Tako je morala mojo lužico počistiti neka deklica.

V osnovni šoli se glede učenja nisem preveč pretegnil, z lahkoto sem bil odličen (veliko sem se naučil od osem let starejše sestre, ki si je jemala čas zame), po šoli pa smo radi igrali nogomet, bil sem precej talentiran v šahu, kjer sem dosegel tudi nekaj občinskih in medobčinskih uspehov, čeprav sem vse treniral le doma in v krožkih v šoli. Ob nekem domačem branju Ivana Cankarja sem kot stavek, ki me je najbolj »premaknil«, izbral prvega iz črtice Pehar suhih hrušk, ki je šel približno takole: »Mnogokdaj in na mnogokate-re načine sem izkusil vso zahrbtnost ženske hinavščine.« Po šolskih uspehih sem tekmoval s sošolko, ki je sedaj menda edina in prva Slovenka, ki je pomagala razvozlati človeški

genom (šefica laboratorija pri Craigu Venterju; še en vzrok moje zagrenjenosti, moja zavist). Res se mi je takrat zdela precej razgledana, a sem že takrat opazil, da tudi veliko blefira, poleg tega pa se je v višjih razredih osnovne šole, ko je kdaj prav presenetila s svojim neznanjem, začela posluževati še manipulacije z jokom, češ da jo bo mama ubila, če bo imela slovenščino le štiri, ne glede na to, da je prej napisala tako »lep« spis, da ga je imela čast prebrati in smo vsi lahko izvedeli, kako duhoven odnos ima s svojo materjo, s katero si delita vse dobre in slabe skrivnosti. Na koncu me je sicer po številu petk in ZU-jev premagala, a sem jo jaz prekašal na občinskih tekmovanjih v znanju (med svoje največje uspehe štejem dve osvojeni srebrni Vegovi priznanji), kar je potrdilo mojo tezo, da je lahko uspešnejša od mene le v okolju, na katerega imata vpliv ona in njena mama. Bila pa je bolj zvita (verjetno se ji ni bilo niti težko skregati in potem zgladiti spore, medtem ko sem se jaz, če sem se skregal, držal zelo dolgo in mi je bilo pod častjo zopet nekako urediti odnos s tistim, s katerim sem ga iz karšnegakoli razloga prekinil) in diplomatska, tako da je imela kot kaže precej pestro družabno življenje in večji vpliv med sošolci. Da bi to potrdila, je hotela izvajati tudi kake take akcije nasproti avtoritetam, ker je verjetno predvidevala, da se bo vedno našel kak tak bojazljivec, kot denimo jaz, da bo stvar propadla in bo lahko zaradi tega posredno obtožila mene, sama pa še bolj zrasla v njihovih očeh. Tako so po določenem številu neuspešnih poizkusov diverzantskih akcij kmalu vsi kazali s prstom name, da sem jaz tisti, ki zavira napredek in upor avtoritetam. Enkrat pa so me na ta način tako sprovočirali, da sem se jim vdal. Pravzaprav ni bilo nič posebnega. Izvedeli smo le, da ni učitelja, ki bi nas moral tisti dan poučevati zadnjo šolsko uro. Ponavadi je ob takih primerih potem vskočil ravnatelj. Mi pa naj bi se naredili ravno prav

nevedne, torej da smo vedeli, da učitelja ni, in da nismo vedeli, da bo imel nadomeščanje ravnatelj. Vedno sem bil pri takih akcijah jaz šibki člen v verigi, tokrat pa sem rekel, da bom tudi jaz sodeloval pri tem pobalinstvu, in kar naenkrat se je pojavilo še nekaj strahopetcev, vendar so stvar prevzele punce in jih s svojo fizično silo izvlekle iz razreda. Ko bi se morali samo še oddaljiti, pa se je zgodilo nekaj nezaslišanega, fantje smo slabo reagirali, toda punce so kar naenkrat postale pridne punčke in bile v razredu, ko je prišel ravnatelj. Mi pa smo ostali zunaj. Iz tega je potem nastala velika afera, zasliševanja so se vrstila, mene je razredničarka psihično maltretirala, ko me je norčavo spraševala: »Imaš tako dober spomin, zdaj pa se ne boš spomnil, kdo je prvi stopil skozi vrata?« Iskalo se je pobudnika tega špricanja. Čeprav nisem želel biti špeckahla, pa me je, kakor še koga drugega, imelo, da bi predlagal razredničarki, naj pri svojem preiskovanju malo uporablja tudi oči, da vidi, kdo si je že najbolj (zaradi živčnosti) ogrizel nohte. Moja najljubša sovražnica! Verjetno je kak tak in podoben dogodek nezavedno vplival na moj slab odnos do nasprotnega spola. Skratka, nazadnje me je razredničarka cinično vprašala: »Zamuda, zakaj pa tokrat nisi zamudil?«

Drug pomemben dogodek je bil v zvezi z mojo takrat mogoče že polnoletno sestro, ki si je želela iti na prijateljčin rojstni dan. Oče ji ni dovolil oz. ji ni dovolil tako dolgo, kot bi ona rada, rekel pa ji je: »Tako pohajanje ni za punce, to delajo fantje.« Sestra se je zelo jokala, jaz pa tega nisem razumel. Še zdaj sem ob ženskem joku popolnoma zmeden. To sem si zapomnil in si mislil, da bo potem mene lažje spustil na kako zabavo, a se ga potem morda ravno zaradi te vednosti kasneje, ko sem bil sam v takih letih, nikoli nisem upal vprašati, saj naj bi mi bilo to dano vnaprej.

Očeta sem se vedno bal in se ga bojim še danes. Pa čeprav me je udaril morda le dvakrat v življenju.

Naslednji zanimiv dogodek iz tistega časa je bil prihod bratranca na krajši dopust iz JLA. Njegovi materi se je seveda smilil, moja mati pa je izjavila: »O, jaz bom pa rada vide-la, da gre moj sin malo v svet.« Ko sem kasneje potem začel opazati, da ne morem pretrgati stika s starši, sem čakal na vojsko kot na odrešilno bilko, da postanem pravi možak.

Ob prehodu v srednjo šolo so se mi začeli oglašati strahovi. Že v osnovni šoli me je postajalo strah, ali bom zmogel težji nivo srednje šole, ker je sestra, odličnjakinja v osnovni šoli, padla »le« na dobro dijakinjo, sam pa sem izbral seveda isto gimnazijo. Takrat sem bil že očitno tako prestrašen, da sem šel le še na zihér variante, nisem si upal probati kaj drugega kot sestra. Moja socialnost se je tudi popolnoma ustavila. Le še z avtobusom v šolo in nazaj, nisem imel nobenega hobija, nisem imel več koga, da bi se z njim športal, šah pa se mi je zameril, ker me je oče še vedno dosti pre-magoval, tako da enkrat nisem hotel igrati z njim. Mislim, da mi je to pa potem on zameril in mi ni več nikoli rekel, če bi zaigrala, jaz pa sem bil tudi trmast.

Vendar se takrat nisem počutil slabo. Rad sem se učil – saj to je bila edina stvar, ki sem jo smel početi. Zdi se mi, da sem zaradi tega imel med sošolci kar precej ugleda, mislim, da nisem bil zanje le piflar. Tudi v srednji šoli sem bil odličnjak, zanimivo pa je bilo to, da sem se pa najbolj trudil, da bi imel telesno vzgojo ZU. Naj povem, da sem bil v OŠ najslabši tekač, na gimnaziji pa sem v teku že prišel nekako v sredino (verjetno so se nekateri sošolci zaradi pubertete upirali in namenoma sabotirali), tehnično pa sem bil vedno nadarjen za kolektivne športe kot tudi za športe z loparjem. Največ problemov so mi delale gimnastične prvine, a sem z zagrizenostjo in vztrajnostjo nekajkrat kar po sreči usvojil

te elemente tik pred ocenjevanjem. Spomnim se, da sem zaradi tega cilja enkrat celo pogoljufal. Ocenjeval se je tudi telesnovzgojni karton in vedel sem, da v skoku v daljino nimam ustreznega rezultata, zato sem sošolko, ki je opravljala to meritev, prosil, naj malo priredi rezultat – za 12 cm. Mor-da sem zaradi te goljufije v 4. letniku celo na koncu dobil ZU, vendar se nisem kesal, ker sem čutil, da sem se zares trudil in da si tako oceno zaslužim.

Kar se življenja tiče, pa sem, kot kaže, vso srednjo šolo preživel s plašnicami na očeh. Sploh nisem vedel, kaj se dogaja med fanti in dekleti te starosti. Nisem vedel, da drugi tudi hodijo ven in se družijo ... Sam sem le fantaziral o dekletih, ki sem jih videval na avtobusu za v šolo, in se spraševal, ali me bo kdaj doletela čast, da se to ali ono dekle use-de poleg mene na prostem sedežu avtobusa. Seveda razen vljudnostnega pozdrava ni bilo nič drugega. O seksu nisem vedel nič. Večkrat sem imel erekcijo, vendar me je bilo tega strah in sram, masturbacije nisem poznal. Tega sem se poslužil prvič šele, ko sem bil star že preko dvajset let, ko sem v prvem pornografskem filmu, ki sem si ga imel priložnost ogledati, ko slučajno staršev ni bilo doma, videl, da se med moškim in žensko dogaja še kaj drugega razen filmskega kušvanja. Pri nas doma je veliko stvari tabu. (Mislim, da se je tudi sestra zelo prestrašila, ko je dobila menstruacijo, saj ni vedela, kaj je to.)

Zaradi tega sem verjetno tudi na naboru za vojsko, na psihološkem vprašalniku, označil, da se kar strinjam, da je nekaj narobe z mojimi spolnimi organi. Kasneje so me menda prav zaradi tega vprašalnika poslali še k psihiatru in psihologu. Psihiatrinja me je potem spraševala nekaj o socialnem statusu, očetu, materi, ter spet verjetno najpomembnejše vprašanje, če imam punco. Seveda sem povedal po pravici, da nisem imel še nikoli nobene. Psihologinja mi je,

kot sem kasneje ugotovil, dala Rohrschachove psihodiagnostične teste in me pri tem prav pocukrano hvalila, kako da sem priden v šoli. Ko je bilo kasneje treba priti po vojaško knjižico, pa sem dobil življenjski cvek – označen sem bil za nesposobnega za vojaško službo. Starši me sploh niso hoteli slišati, da je vzrok psihološkega izvora, in so si razlagali, da bo verjetno zaradi hrbtenice – res sem v času rasti hodil na neke vaje za hrbtenico, ker sem se bolj puklasto držal.

To je bilo hudo razočaranje. Torej se ne bom mogel odtrgati od staršev. Ker sem se tako držal doma. Če smo šli na dopust, sem tudi šel skupaj s starši. Mislim, da je bilo to vsaj do konca srednje šole, potem pa sem si govoril, da je na morju dolgčas, verjetno pa je bil to samo izgovor, da mi potem vsaj na faksu ni bilo več potrebno z njimi na dopust.

A hujše je bilo to, da sem se zdaj nenehno spraševal, kaj je narobe z mano, da me še vojska ne vzame. Seveda si tistih, ki so mi dali knjižico, nisem upal nič vprašati. Kar dolgo je trajalo, da sem se dokopal do neke klasifikacije psiholoških obolenj, kjer je pod isto šifro, ki je bila zapisana v moji vojaški knjižici, pisalo, da gre za osebno motnjo, a naprej je še pisalo kakšne vrste, vendar nisem utegnil videti, ker sem zaslišal nekoga vstopati. Vem samo, da naj bi številka 1, ki je bila pripisana, pomenila, da gre za patologijo, pri kateri se ne pričakuje izboljšave.

Pred kratkim sem bil na eni predstavitvi družinske terapije, kjer je gospa povedala, da je življenje s partnerjem z moteno osebnostjo pravi pekel, saj taka oseba »ni sposobna biti učeča se«. Zaradi teh besed sem se spet kar zasekiral, saj pri sebi opažam prav to: ne morem se prešolati, pa tudi partnersko se ničesar ne naučim, saj je žena tudi večkrat že naredila križ čezme.

Mislim, da je bil v času srednje šole moj edini hobi poslušanje glasbe, in to sem počel tudi ob učenju. Če sedaj

želim kaj prebrati, pa rabim mir. Začel sem poslušati Radio Študent in mi je bil vir zabave, poleg tega pa sem si, vsaj tako sem mislil, tudi širil obzorja. Mogoče pa je bil to edini znak pubertetniškega uporništvaja, hotel sem biti drugačen od drugih. Vneto sem snemal kasete in jih računalniško popisoval, arhiviral in spravljaj v kasetne sete. Kasneje na faksu in v službi sem še začel hoditi v kino in na koncerte, seveda vedno sam, in si ob filmih pisati kratke utrinke, pri koncertih pa sem nekaj časa pisal kar recenzije za lastno dušo, čeprav sem sicer povsem brez posluha in se z drugimi znanci recimo sploh ne upam pogovarjati o tem, saj ne vem, čez vse katere možne filtre pride dražljaj zvoka do mene. Potem sem – mislim, da na vašo posredno spodbudo – začel tudi teči. Tako sem leta 2000 postal član športnega društva, ki goji celoletno aerobno vadbo, a zadnja leta sem povsem popustil glede tega.

Fakulteto sem izdeloval že povsem odtujeno. Čeprav se ljudi bojim, mi je bil sistem razreda ljubši kot na fakulteti povsem odtujena predavanja in stresne seminarske naloge. Letnike sem izdeloval sproti, sem imel pa kar malo sreče, nekatere izpite sem polagal tudi večkrat. Snovi na fakulteti kratko malo nisem več razumel in sem se moral piflati na pamet, pri določenih predmetih pa naleteti na dovolj lahke naloge, ki sem jih bil še sposoben rešiti. Ko sem postal absolvent, sem se na hitro zaposlil v podjetju, kjer sem nekaj časa prejemal kadrovska štipendija, o diplomu pa nisem upal razmišljati. Poleg tega, da nisem imel nobene vizije, kaj bi lahko delal, sem se že vnaprej bal zagovora, kjer bi se moral izpostaviti. (Morda se zato tudi ne želim uradno poročiti.) V službi so mi bili sicer zelo naklonjeni, tudi cenili so me, čeprav nisem naredil res nič velikega. Potem pa je prišlo leto tam okrog preloma tisočletja, y2k kriza je odmevala, pa mi je bilo »pred koncem sveta« dovolj statusa faliranca in

maminega sinka in sem se odločil, da se pridružim programu dr. Ruglja. Na sestanke sem hodil s sestro. V tem času sem uspel tudi diplomirati, vendar s programom nisem bil več tako zadovoljen, Rugelj mi ni več deloval kot odrešenik, njegove provokacije mi od blizu niso bile več tako smešne kot prej iz medijev, prizadel pa me je tudi spisek ljudi, za katere je Rugelj menil, da se obnašajo brezupno. Na spisku sem bil tudi jaz.

Takrat in tam sem dobil prvo punco, ki je zdržala ob meni (seveda sva živela ločeno) dobra dva meseca. Sem vsaj izkusil seks. Naslednja, ki sem jo spoznal prav tako prek znanca iz ATS dr. Ruglja, bila je njegova prva punca, pa je moja partnerka.

»Žena« je iz preproste delavske družine. Mama je bila nazadnje prodajni referent, oče se je zapijal. Ljubezni ji nista izkazovala. Oče se tudi kot dedek ne zna igrati z najinim otrokom, razen kadar je okajen. Zdaj je glede tega dokaj »ublažen«, kot otrok pa je žena marsikaj doživljala. Ampak v gimnaziji je pa padla natančno na takega fanta, ki je bil že pri 16-ih alkoholik. Morala je zbežati domov, kjer pa so ji samo očitali. Tedaj se je povsem izolirala, živela samo v svoji sobi, nič ni govorila z njimi. Sama si je kupovala jesti. Še danes je vsa shujšana, ker se ni navadila jesti. Edino na kolo se je kdaj spravila, sicer pa je ležala doma v postelji in brala in tuhtala. Depresija po mojem.

V približno takem ozračju je potem srečala mene, ko jo je tisti njen bivši prosil, naj ga pospremi v ATS (jaz pa sem ga poznal že od prej, iz OŠ). Nekajkrat sem šel z njo na kolesarski izlet in to je bilo to. Bila je res pogumna, da me je vseeno kar kmalu predstavila svoji družini. Vsekakor pa sem sam še naprej ostal cagavec in na odločilnem zmenku spet nisem sam naredil prvega koraka, ampak me je ona morala pozvati: »A bi me objel?« Kot

je dr. Rugelj rekel: »Ah, Viktor, ti nisi Zamuda, ampak Bezmuda.«

Z ženo sva se še najbolje našla v športu, šla sva skupaj kolesarit, teč, tudi dopust sva preživljala aktivno, nobeden od naju noče posedati po soncu. Sicer pa sva zelo različnih nazorov. Zaradi tega se hitro spreva, žena je zelo vzkipljiva, motijo me njene kletvice, ki jih izreka povsem nezavedno, kakor se je navadila kot otrok pri takem očetu. Pri vzgoji otroka tudi ne prideva skupaj. Trenutno je sin povsem v oblasti žene, ki me obtožuje, da se premalo ukvarjam z njo, sin me podi stran, kdaj tudi udari, tako kot žena že povzdiguje glas (jo posnema), po drugi strani pa je v družbi drugih otrok cagavček, kot da se je tega navzel od mene.

Na začetku druge nosečnosti pa je žena zapadla tudi v hudo krizo. Rekla je, da razmišlja tudi o samomoru. Moreče vzdušje v naši hiši, z mojim očetom ne govori, razen iz vljudnosti pozdravi, z mojo materjo govori več, a je tudi ne mara, ker nas preveč nadzira, pravi, da je ostala brez prijateljev, tako, da je za prvo olajšanje šla k dr. H., psihiatru, ki vodi skupinsko psihološko delavnico v kraju nedaleč od nas. Jaz tudi – meni je malo odleglo, njej nič, in po prvem obisku sva kar nekako nehala.

Vem, da sem veliko izpustil. Začel sem preširoko, na koncu pa mi že primanjkuje koncentracije. Upam, da boste vseeno iz teh informacij uspeli kaj razvideti in nama dali kak uporaben nasvet. Že vnaprej se zahvaljujem, Viktor

PS. Beseda triaža, navedena v navodilih ob vašem e-naslovu, me je celo malo nasmejala, saj me spominja na film z istim naslovom, ki sem ga pred kratkim gledal, kjer na tej triaži Djuro igra zdravnika, ki z milostnim strelom odrešuje neozdravljive.

Viktor, prebral sem vaše pismo in imel občutek, da berem roman. Da pojasnim, preden boste, kakor imate privzgojeno

navado, sklepali iz tega kaj slabega o sebi: roman zato, ker je vaša življenjska materija podana s takim darom, rekel bi celo z žarom. Vaše pisanje izpričuje, da ste mentalno izjemno sposoben človek, z visoko inteligenco (okrog 135 ali več), z bogatim notranjim življenjem, tudi z občutkom za psihološko opazovanje drugih, vendar ob tem tudi povsem zamorjen, zastrašen, samoizoliran, zastrupljen z manjvrednostnimi občutki, ki vas preplavljajo že iz otroštva. Morda vas hromi tudi perfekcionizem, zelo verjetno; več o tem vam povem, če mi zaupate, kako dolgo ste pisali pismo in kolikokrat ste šli skozenj. Če je napisano od prve in v kratkem času, potem ste na varnem, kar se tiče perfekcionizma.

V pismu ne najdem pravzročnika, sicer pa so ti posajeni globoko v preteklost. Gotovo ima svojo vlogo tudi genska dispozicija, samo pogledajte si, kako se glede poguma in plašnosti razlikujejo psički v istem leglu. Tak, po naravi plašnejši človek bo samogibno bolj zadržan in se bo ogibal kontaktov, ki bi lahko bili ogrožajoči.

To, čemur pravimo plašnost, ni nujno povezano s strahom, ampak bolj s tem, kako možgani procesirajo zaznavo, koliko jo zmorejo selekcionirati. Za introvertirance (po Jungu) je značilno, da ima njihovo zaznavno rešeto večje luknjice in jih okolje potemtakem nenehno bombardira z informacijami. Naučijo se sicer vse to predelavati, vendar jih od vsega dobesedno glava boli. (Ali ste imeli kdaj kako nesrečo? Če ste introvertranec, se je tedaj čas upočasniti, vse ste si zapomnili, in napake niste več ponovili. Če ste ekstrovertiranec, pa je šlo vse zelo hitro, nič si niste zapomnili, ničesar se niste naučili in tudi napako utegnete ponoviti. Torej vidite, da smo introvertiranci v bistvu adaptivno na boljšem, samo da plačujemo za to precejšnjo ceno v utrujenosti, nelagodju, slabem počutju.) Jasno, da se zaradi tega kmalu začnemo ogibati raznim veseljačenjem, plesom, zabavam, zborovanjem ipd. To je vse preveč za naš možganski procesor.

Evo, zdaj veste že več o sebi (jaz pa o vas še ne).

Kaj pa je bil sprožilec? Verjetno kar dejstvo, da vas je mati vsak drugi teden »zapustila«. Glede na to, da ste se očeta bali, sklepam, da v njem ni kake materinske mehkode, ki bi omogočila, da otročiček preživi čas, ko mu umanjka mati, brez vsake posledice. Torej ste bili izpostavljeni »nezanesljivemu, neustaljenemu, muhavemu« vesolju, posebno v predlogičnem času. Ko ima otrok leto dni ali 4 mesece, pač ne ve, da mora mama v službo. Vsak drugi teden, ko je ni bilo, je v vas spet »umrla« – umrla je internalizirana mati, ki ste jo sicer inkorporirali z njenim mlekom in njeno tiho »navoljnostjo« (da je vedno na voljo). Celo če bi bil oče zelo prijazen po značaju, bi to ne zadoščalo, kajti mati je z otrokom v tako rekoč telepatski povezavi, edino ona tiste prve mesece bere njegove želje itn.

Se pravi, tole sva že ugotovila: da niste sami prav nič krivi.

Zdaj pa k diagnozi. Po mojem gre tu za tipično večno povratno zanko (fidbek), ki se z vsako ponovitvijo signala še okrepi. Signali so seveda razne diagnoze, ki ste jih kdaj razbrali (oziroma mislili, da ste jih razbrali) in ki so vas prestrašile in vas ohromile. Tako kot lahko človek z zdravim srcem sčasoma umre od zastoja srca, če ga (po kakem bolj filmskem scenariju) kdo prepriča, da je v resnici srčni bolnik, kajti ob takem sporočilu, če mu verjameš, je normalno, da se te poloti tesnoba ali panika, ta pa prinaša razne vegetativne motnje, tudi v bitju srca in v pritisku, ki te potem seveda še dodatno prestrašijo, in to se kar ne neha – tako je tudi z raznimi drugimi diagnozami. Vidim lahko, kako zelo prestrašeni in malodušni ste, me pa veseli, da vaše pismo obenem izkazuje veliko odpornost in tudi smisel za črnkast humor (kot v zadnjem odstavku).

Zelo me mika, da bi vam samo zatrdil, da z vami v resnici ni nič posebej narobe, da ste se samo zavlekli v kot, in sicer do te mere, da se vam ni mogoče zlahka obrniti, kajti precej

prepričan sem, da bi kmalu začutili prvo olajšanje (pa saj mogoče ga že), in to olajšanje je lahko že tudi prvi kamenček v plazju, ki se ima zgoditi.

Ker pa ne vem, do katere mere mi dejansko zaupate – kajti za take preobrate je potrebno zaupanje – vam bom vendarle svetoval, da poskusite iz svojega kota iti kar ritensko. To se pravi nazaj. Ker tu vseskozi govoriva v prispodobah, naj pojasnim, da ta hoja ne bi pomenila nazadovanja, ampak napredovanje s pogledom nazaj. Tudi mene bi na vašem mestu zanimalo, kaj je pravzročnik vašega strahu pred ljudmi in še posebej pred staršema. To se seveda da odkriti, ob primerni tehniki in vodenju. Sam nimam časa za individualne terapije, zato pa vas lahko napotim k terapevtu, ki se boste nanj lahko zanesli, da vam bo varno stal ob strani, ko boste raziskovali svojo zgodnjo preteklost in s tem (po)iskali samega sebe. Nekoga pač morate imeti zraven, kajti v bistvu boste našli tudi tisto čustveno (in libidinozno) energijo, ki ste jo potlačili v otroštvu in ki vam je je pozneje manjkalo kot goriva za ambicioznejše (družabno, karierno) življenje. Ta energija ne bo kaka angelska svetloba, ampak bo spočetka ponovitev vseh tistih strašnih čustev, ki jih čuti zapuščeni otročiček: čustev sovraštva, besa, strahu in obupa. Dobro je, da bo ob tem zraven strokovna oseba, ki vam bo osvetljevala, kaj se dogaja.

Služba in pamet. To sta dve različni reči. Vam najbrž veže roke predvsem strah pred komuniciranjem, ne pa toliko zavede o kaki omejenosti. Mislim, da se na tihem zavedate, da ste bistri. Sicer pa, od kod pameten človek zve, da je pameten? Neumni ga ne razumejo in samo zamahujejo z roko nad njim. Pomaga mu lahko edinole drug pameten človek. No, to se je zdaj zgodilo.

Ko sva že pri tem, tista pripisana enica gotovo ne pomeni »nepopravljivosti«, ali pa je šlo za šarlatanstvo. Psihiatrična veda nasploh ne obravnava niti ene osebnostne motnje kot

nepopravljive. Če bi človek res bil nedovzeten, potem lahko terapeuti kar spokajo. Res je sicer, da obstajajo kemopsihiatri, ki se zadovoljijo (ali zadovoljujejo) s tem, da pacienta odpravijo s čačkami na receptu, torej z medikacijo, a upoštevajte prosim, da v vsakem poklicu velja Gaussova krivulja in da je med plevami vselej tudi zrnje.

Po moji oceni ste človek z zelo življenjskimi tegobami, ki ne segajo globlje od običajne nevrotičnosti. Res je pa, da živite v toksičnem okolju, kajti starša očitno ne premoreta uvida v to, kaj se vam dogaja, mogoče pa je tudi (premalo ste mi o tem napisali), da mati vzdržuje svoje mentalno ravnotežje ali da oba vzdržujeta svoj zakon prav na račun vaših težav. To sumim, ker vas nista obadva spremljala pri Ruglju, ampak je vskočila vaša sestra, sam bog ji požegnaj. Ne vem natanko, kaj se dogaja zdaj med starši in vami, zdi pa se mi, da je vaša žena/partnerka na boljšem ravno zato, ker se je prej zavedela toksičnosti odnosov z zajedalskimi starši. Rešuje jo to, da ni cagava. Tudi ona ima svoje probleme, jasno, vendar se jim upira, medtem ko vi svoje jemljete za samoumevne ali celo za »zaslužene«. Vseeno je, kateri od vaju je bolj ranjen. Pomembno pa je, da vesta, da je mogoče napredovati vzajemno, s tem da vlečeta drug drugega iz dreka, ona vas iz odvisnosti in nebogljenosti maminega sinka, vi pa njo iz izolacije jeze in zamere do staršev. Trenutno vaju je strah sprememb, češ kaj če bo potem še slabše. Češ, dva invalida si drug drugemu dajeta oporo, strežeta partnerjevim/partnerkinim nevrotičnim potrebam. Vendar to ni invalidnost upokojske sorte, pri kateri se ne da nič več narediti. Nista vojna veterana, ampak sta še vedno na bojišču. Torej si pomagajta samo zvleči drug drugega s poljane. V zavetju si bosta lahko potem negovala rane, se popestovala. To, kar preživljata, vaju sicer iritira, a vaju v globini tudi povezuje, enako kot bi vaju povezovala tudi srečna skupna doživetja. In to je treba spoštovati.

Prihaja drugi otrok. Kako je prišlo do tega? Morate mi dodatno pojasniti. A celo če je »nezgoda«, jo je treba upoštevati. Nujno je poskrbeti, da bosta otroka rasla v srečna človeka. Kaj lahko v tem hipu storite v ta namen? Vsekakor se lahko poročite in s tem potrdite svojo zavezanost partnerstvu. Tudi žena bo vedela, da ji s tem izražate podporo. Vedno je tako: nekaj se zgodi, lahko da je bilo sprva hudo, zdaj pa je treba iz tega hudega narediti, da bo dobro. Bosenska mati, ki jo je posilil Srb, lahko plod odpravi ali pa otroka sprejme. Če ga sprejme, ga mora sprejeti k srcu, potem bo iz hudega zraslo dobro. (Upam, da ne boste primerjave narobe brali.)

Ko sem že pri branju: nujno si morate prebrati Košička, *Starši – nestarši*. Tam je beseda tudi o maminih sinkih. Dobro je vedeti čimveč, da boste reči kos (spočetka) vsaj na intelektualni ravni.

Rugelj – sam sem z njim sodeloval in ga imel rad in ga jemal v bran in bil na njegovem pogrebu itn., a njegove metode niso bile primerne za vsakogar, za vas sploh ne. Imel je celo skupino »nesojenih ženinov«, ki jih nikakor ni zmožgal aktivirati, kajti fiksacije na mater ni mogoče odkleniti s ključkom močate discipline ipd. Morate dobiti ne strogega očeta (tega itak imate), ampak mamó, ki vas ne bo (priklepala nase z nevidno grožnjo, da vas bo) zapustila – prav to nalogo opravlja terapevtka. (Ali partnerka, ampak vaša partnerka tega ne zmóre, ker je bila sama prikrajšana, ni se imela kje naučiti.)

Omenil sem že, da je predispozicijski vzrok vaše zakrčenosti način, kako prehajajo informacije skozi vaše zelo odprte čute. To je ena plat problema. Druga plat pa je, da si ne upate odpreti poklopca na kotlu svoje duše. Tam notri so čustva, huda, kipeča čustva, in teh vas je strah. Da ne bi ušla, ste zaprli vse ventile in tako ne pridejo ven niti drobna veselja, drobna čustva (vsaj drobna v primerjavi z besom zapuščenega dojenčka), ki bi sicer delala vaše življenje veliko lepše in svetlejše.

Pošljite mi manjkajoče podatke. In tole moje pisanje pokažite ženi – če bo čutila potrebo, pa naj mi še ona piše. LP Branko

Pozdravljeni! Odločila sem se, da vam pišem tudi jaz.

Stara sem 33 let in imam še sestro, ki je skoraj deset let starejša.

Očeta imam v spominu kot nekoga, ki je bil radikalno drugačen od matere. Recimo, spominjam se, da sem se nekoč nič kriva poškodovala, on pa me je potem mikastil in zmerjal, češ kako sem nerodna (zaletel se je vame nepazljivo kolesar).

Od matere sem dobivala več pozitivnih čustev, več bližine. Žal pa se je umikala pred očetom. Zelo živ je moj spomin na to, kako me je najprej ona učila branja, ko pa ni šlo, je vskočil oče. O, to je pa bilo učenje! Na listek je napisal UOSU. In jaz naj bi to prebrala. Prebrala sem na glas in po tihem, velikokrat, U-O-SU ... Potem je on zmagoslavno sam prebral in se zakrohotal: »Evo, to si ti, en uosu.« Namreč osel, sem doumela takrat. Užival je, ko se je norčeval iz mene. Kot otrok ne veš, kaj bi s temi čustvi, ampak ostala so v spominu. Poleg tega je izredno rad govoril, da sem »gnojna jama«, če česa nisem naredila (po njegovem) prav. (Se vidi, da je s kmetov doma.)

Res muka mi je bila, kadar mi je naročil, naj grem v »kevder« po kakšno njegovo orodje. Pa nikoli nisem prav prinesla, kombinirke, klešče ... Nisem vedela, kaj je kaj. Že ko sem šla po stopnicah v kevder, sem vedela, kaj bo. Vedno mi je rekel, pa saj veš, kaj so kombinirke, so take in take, jaz pa nisem razumela nič.

Ne komunicirava. Ne ve, kdo sem. Le enkrat mi je resno govoril, kako mu je žal, da kadi, pa ne more nehati, in me je nekako rotill, da bi vsaj jaz poskusila nehati.

V pijanosti pa je večkrat celo jokal, ko je pripovedoval, kako je bilo hudo, ko so ga kot triletnega dali k sosedi v varstvo za eno leto. Nikoli, ampak res nikoli, ga ni nihče od domačih prišel pogledat. Pa sta hiši oddaljeni 500 m. Otrok se je nazadnje le privadil pri sosedi, ki je bila brez otrok. Po letu dni se jim je gmotni položaj

izboljšal in so ga, hop, vzeli domov. Tam je skrb zanj prevzel starejši brat, ki pa ga je izkoriščal in šuntal ipd. Vedno so verjeli bratu, ne pa njemu. Ni se imel pritožiti nikamor. Večkrat je ušel k sosedi, ampak so ga brž doma natepli zaradi tega.

To njegovo tarnanje se mi je upiralo – zato ker je bil vedno pijan, samo pijan je pokazal čustva. Jaz pa jih ravno takrat nisem mogla. Trezen povej te reči, sem si mislila in sedela raje kar v drugi sobi. Zame je strahopetec. Kar on govori, je pač le eno jamranje, kje ga boli in tako naprej.

Meni je vedno dajal čutiti, da sem v napoto. Kar se mene tiče, ga ne prenašam, pravzaprav ni pravi oče, biologija je samo biologija. Čutim pa, da bi bilo prav, da mu svoje povem. (Mogoče s pismom – mu še nisem.) Ker me ta odnos mori. Mati je njemu uslužna, se potegne zanj, nima lastnega mnenja in se ga boji, kadar gre zares. Vidim strah v njenih očeh, kadar ji kaj naroči. Od začetka se še malo heca, vendar, če njemu ni do hecev, mama samo povese obraz in gre naredit naročeno.

Rasla sem precej samostojno, nihče se ni vtikal vame, ker sem imela dobre ocene v šoli. Ko sem imela prvega fanta, mi je mati rekla, da so pri njem doma zanikrni in da naj se ga raje ogibam. Ker kaj da bodo drugi rekli. Prizadelo me je, ker je vedno videla druge oz. le kaj bodo drugi rekli. Odnos z njim se je kar vlekel, nikoli nisva seksala, meni v prvem letniku ni bilo sploh jasno, kaj se dela s spolnimi organi, pa tudi nisem hotela, da bi se v take stvari podajala. Večkrat mi je rekel, da sem hladna, in na to sem bila takrat ponosna. (Večkrat premišlujem, da se bova srečala in da se mu moram opravičiti in mu reči, da je lahko vesel, da se me je ognil.) On je bil zaljubljen vame, jaz pa nisem bila, nisem znala biti iskrena z njim. Bilo mi je pa kul z njim, da sem si samozavest popravila, ker je bil frajer, in še več, drugi so se ga bali. In posledično tudi mene. Spominjam se, da sem si enkrat rekla, da bi začela širiti govore, da se fiksam v žilo, da bi bila grozna v očeh drugih, da bi se me bali. To sem hotela. V resnici se nisem

hotela fiksati. Uživala sem, če sem se napravila raztrgano, z rdečo šminko pod očmi, klela, vedno sem se »razmetavala« na glasbo, in malo sem pa že bila grozna. Pa so kakšni rekli, ta je na horsu, pa je bilo meni smešno, kakšne govorice prihajajo ven. Saj jaz še trave nisem kadila, le pila sem. Imela sem zelo malo samozavesti in tako sem si pridobila lažno samozavest prek prvega fanta. Odnos se je končal kar tragično zame, ki sem vedno bila hladna. Čutila sem, da sem dobila feedback za storjene grehe. Čisto na koncu, ko njemu ni bilo več do mene, sem se pa menda res zaljubila vanj. Prepozno. In takrat me je precej bolelo to, da nisva več skupaj. Življenje mi je pokazalo, da se ne gre igrati z razmerjem.

Pri naslednjem sem se bolj trudila biti iskrena. Od staršev nasvetov nisem dobila, razen seveda govoric, češ kako je ta in ta naitvno zaupala temu in temu, pa jo je izkoristil in zavrgel. Le negativnosti torej.

Vedela sem, da se tudi meni jezik razveže, če pijem, in vedela sem, da je to početje lažnivo. Prišla sem do uvida, da bi sicer bila pijanka prve klase, če bi mi alkohol pomagal, ampak mi nekako ni.

Pozneje mi ni bilo več do pitja. Pomagal mi je le pogovor in to iskren. Zato sem nekoč ogovorila klošarja v Ljubljani, ker sem mislila, komu pa je še lahko tako hudo kot meni, če ne klošarju, ki je sam, brez hrane, stanovanja, pa predvsem brez upanja. Malo sva se pogovarjala o njegovi situaciji, potem pa še o moji. Takrat me je najbolj skrbelo, ker nisem imela upanja, da bom kdaj sploh diplomirala. Pozneje sva šla na pivo in čaj in že malo bolj »bluzila« s pogovorom. (Je rekel, da vode pa že ne bo pil, ko sem ga povabila na čaj, in je naročil pivo. Smešno simpatično se mi je zdelo). Potem je zatrdil, da mu ni slabo – češ bog sam mu je rekel, da »nije niko i ništa«. In to da mu zadošča. Takrat sem doumela, da odloča – ne bog, ne – predstava, ki jo imaš o sebi. In da moram delati na tem. Bila sem v stiski in žrlo me je to, da ne razumem, zakaj sem taka, kakršna sem. Zakaj se zapletam v neke reči. (Sem sodelovala

pri projektu Človek za druge, pa ni bilo nič iz mene, tako kot sem prišla, sem tudi odšla. Hitro. Brez razlage sem kar poniknila ... In to se mi je še drugje dogodilo. Predvidevam, da svojih želja in pričakovanj v zvezi s projektom nisem izrazila tako, kot bi bilo treba.) Zakaj sem nemočna, zakaj nimam jasnih misli? To je bilo pri nekje 20, 21 letih. Pri sebi sem rekla – samo razumeti želim. Pa nisem našla človeka, ki bi se zanesla nanj. Je pa res, da ga prav aktivno niti nisem iskala. Ker sem bolj neorganiziran tip človeka, so mi stvari prihajale, kot so mi. Spominjam se, da je bilo pri tem projektu govora o zlorabi mladih, in nato je neki duhovnik, ker to je bila katoliška akcija, rekel, da je zlorabljen otrok takšen, kot bi mu manjkala roka ali noga, pač invalid – nekaj mu manjka. Jaz sem si pa mislila, da bi prav rada bila invalidna in zlorabljena in bi posledično imela psihične težave, katere pa bi vsaj lahko pripisovala dejstvu posilstva. Ne pa tako, ko ni pravega vzroka ... Sama kriva ... Iz nič ... V tistem obdobju sem tudi razlagala nekaterim prijateljem, da bi šla najrajši v zavod Hrastovec. Vsi so se seveda samo smejali. Res sem obenem še vedno tudi frajarila.

Moj odnos s sedanjim partnerjem. Spoznala sva se, ko me je bivši fant prosil, naj ga spremljam v ATS k Ruglju. Tam mi je bilo zelo všeč – člani so izredno čuteči, dobri ljudje – in ko je fant nehaj, sem še kar ostala, Rugelj pa me je določil, da bom jaz Viktorjeva opora (njegovih sestri se je takrat ponovila neka nevrologija kot posledica borelioze in je ni bilo mesece iz bolnice). Zelo dobro sva se z Viktorjem ujela pri teku, na pohodih, sploh pri rekreaciji. Tam pač ne govoriš, zadihan si, zadošča ti gibanje in zavest, da si poleg nekoga in on poleg tebe.

Enkrat sva po sobotnem pohodu šla še v Kinoteko pa na pico. Je povsem zadoščalo, da sem si potem rekla, da tole že ne more biti tip zame. Ampak naslednji teden sva šla po teku spet v kino in postajal mi je všeč. Govoril je o svojih problemih, spoznal se je na film in glasbo, pa računalništvo je študiral, tako da se mi je zdel pameten. (Enkrat sem hodila kratek čas s fantom, ki je skušal sam

izdelovati spide, pa mu ni in ni šlo, čeprav si je v kevdru naredil cel laboratorij. Pa je bil s srednje kemijske.) Jaz sem diplomirala iz komunikologije (blef od študija, saj sem sama kriva, ker ga nisem resno jemala, ampak ni bilo težko izpitate polagati).

Potem sva se zapletla in kmalu občasno seksala (pred tem sem bila kakšno leto, po razpadli zvezi, samska). Peljal me je domov, me predstavil, preselila sem se k njemu v stanovanje v njihovi hiši, ki se je spraznilo, potem ko se je poročila njegova sestra. Tam sem doživela sicer prvi pravi šok, ko nisva smela zamenjati štedilnika. Viktor je šel dol vprašat in je dobil negativen odgovor. Čeprav dve od štirih rink nista delali. Viktor je prikimal, ko sem rekla, da se grem jaz pomenit. Bil je zraven, nič pa ni rekel, ko je oče povedal, da je štedilnik kot vse drugo pač njegova last, ki naj me nič ne briga.

Razmišljala sva potem o selitvi oz. o nakupu stanovanja, pa je bilo za nakup premalo denarja, za najem pa preveč stroškov. No, in sva v sili razmer ostala.

Komunikacije imamo malo. Zdaj ko je sin, se okoli njega vse vrtil in se pogovarjamo, kaj je papcal, kaj je povedal ... Sin ima njegove starše očitno rad in tudi onadva njega. Ampak sin je sedaj vmes, da se onadva pač ne kregata toliko, kot sta se. Imam zelo dobra ušesa in sem večkrat poslušala kreg, res brez veze, in še vse se sliši v tej hiši. Ju težko prenašam in bi se odselila, kar zdaj. Čeprav sva oba brezposelna in v avgustu pričakujeva.

Bila bi bolj vesela, če partner ne bi bil tak cagavec. On je že na pogled prestrašen. Vsi me sprašujejo, zakaj mu je tako nerodno, ali je živčen, pa zakaj ne gleda v oči, ko se pogovarja. Pa polno mašil uporablja pri govoru. Vsaka druga beseda je »bi rekel«, pa »trokira« z glasom (nasprotno od jecljanja, nekaj začne povsem jasno, sredi besede pa se premisli in ustavi, pri čemer se mu potem nekako ponovi zadnji zlog ali glas kot kako odhrkovanje). Ko se pogovarja s starši, se mu dejansko spremeni glas, postane še bolj nejasen, nerazločen. Kot varnostni pas je to, da lahko glede na

morebitno nestrinjanje staršev še pravočasno obrne svoj stavek, spremeni povedano: češ saj nisem tako rekel ali mislil. Menim, da je edina rešitev odselitev, čeprav me je zelo strah te situacije, v kateri sva, smo. Le prihranki, brez službe. On bi sicer glede na izobrazbo lahko dobil služb, kolikor bi hotel. Če bi bil bolj korajžen in komunikativen z drugimi. Tudi meni manjka komunikativnosti in samozavesti. Upam, da bom vsaj spoznala, v čem sem dobra, ker pojma nimam, v čem naj bi to bilo, in da bi potem delala tisto. Nekako čutim, da ni vse odvisno od mene, v nekem smislu pa vendarle je. Potruditi se moram maksimalno, potem pa to predati, jaz rečem, da v božje roke.

Mi je pa tudi jasno, da mora biti tako, da se reši enkrat za vselej. To, da sva brez službe, ni slučaj. To sem že slutila, ker je bil izredno nezadovoljen v službi, ki jo je imel. Meni je pa življenje tudi izpodbilo tla pod nogami, ker sem se »šlepala«, saj je imel res dobro službo, farmacevtika! In sem bila bolj neaktivna in v varnem zavetju.

Zdaj je pa najbrž čas za aktivnost. Ne vem, kako bo, upam na kak preblisk, znamenje. Niti nisem čisto prepričana, da je moja pot z Viktorjem res skupna. Ne vem.

Toliko zaenkrat. Zdi se mi, da sem marsikaj pomembnega izpuстила, pozabila.

Z lepimi pozdravi, in hvala za čas in voljo! Biserka

Biserka, hvala za poslano. Tudi z vami, naj povem kar na začetku, ni nič kaj narobe: obdržali ste najbolj dragocene reči, ne glede na težke razmere: samospoštovanje (kljub negotovosti), čut za pravičnost in tudi empatijo (da vračate čustvo za čustvo, celo ko je to pri drugem skrivno). Celo zdravo mero ste obdržali v svoji provokativnosti (opozarjali ste nase, vendar ne do te mere, da bi se pogubili, recimo z drogo ali promiskuitetnim vedenjem). Se pravi: nekje v sebi se imate radi in ste se znali bati zase, se čuvati. To je zrno

samospoštovanja, o katerem govorim, in je zelo dragoceno in prognostično zelo obetavno.

Z Viktorjem sta prišla skupaj pač po magnetizmu, ki privleče ljudi v stiski oz. ljudi, ki imajo občutek, da so nasedli ali da se utaplajo, in iščejo tovariša v nesreči. V nekem smislu se vam je zdelo, da si »boljšega ne zaslužite«. Oziroma, gre za ponovitev tistega vašega srečanja s klošarjem. Zdaj mora Viktor poskrbeti, da s svojim ravnanjem da odgovor, kakršnega je (na verbalni ravni, kar je bilo lažje) podal klošar, da vas je zadovoljil. Za zdaj tega odgovora ni.

Zdajle sem se domislil, da sta oba benjaminčka, oba imata po eno sorojenko, ki je precej let starejša. Moram še pregruntati, ali je tudi v tem kaka privlačnost med vama, čeprav, odraščala sta tako zelo različno, da se mi ne zdi ...)

Vidim, da se sprašujete o smiselnosti soživetja z njim. To je odvisno od tega, ali bo naprej rasel z vami. Vam bo ta naloga očitno lažja, tudi zato, ker ne živite doma. On je od staršev zamorjen, potlačen. Vendar ima, kot sem napisal, dobre šanse, če se odloči za prvi korak (ki bi bil obiskovanje terapije, v kateri bi se čustveno, gonsko zaktiviral).

Našla sta se sicer po še enem ključu: oba sta zelo inteligentna, zelo sposobna (tudi če je ta sposobnost v nekih pogledih latentna). Torej sta si zelo dober par, kajti ko se čustvene reči normalizirajo, si bosta lahko parirala (ne vi ne on ne bosta prikrajšana, zamorjena, češ da ga drugi ne razume, da mu ne zmore slediti, da ga nič ne zanima ipd.).

Morate vedeti, da ni posilstvo nič kaj dosti hujše od obkladanje z »gnojno jamo« ali od pošiljanja v mračno klet. Oče vam je zelo zagrenil otroštvo. Povsem razumem, da ga obsojate. Pri-pominjam le, da je tudi on žrtev vzgoje in mrcvarjenja lastnih staršev in da drugače ni znal ne zmogel. Edino ob pijači se je lahko čustveno odprl – kajti pijača naredi natanko to, da dvigne zapornice. Takrat se je videlo, kako trpi in kako žaluje za

sabo. Ko boste močnejši, mu boste lahko izkazali poleg upravičene jeze tudi sočutje in pomilovanje in celo tolažbo – in obema bo odleglo.

Gotovo je, da ste shizoidni, torej da se bojite bližine. Prvega fanta ste najbrž imeli vseskozi radi, a ste čustvo zatirali in skrivali pred sabo, ker vam je občutek, da ste bolj distancirani od njega, dajal prepotrebno gotovost, varnost, moč. Ko se je on oddaljil, pa ste, kakor je tudi tipično, lahko odškrnili vratca svoje čustvene peči. Kajti za občutek varnosti je zdaj poskrbel partnerjev odmik.

Mislim, da imata oba dobre šanse, vi tudi brez kake terapevtske opore, dovolj vam bo tole pismo in prebiranje literature, toliko da dobite sistem. Zadoščal bo Košiček (*Starši nestarši*, da boste spregledali manipulacije obojih staršev), in pa moja *Sreča*. Vsaj za zdaj. Za naprej pa tudi mislim, da boste sami našli način, da si širite obzorje in poglobljate uvid vase in vpogled v partnerja.

Na teoretični ravni je torej ključna zavest o tem, kaj se dogaja, na praktični pa je treba delovati v smeri osamostaljanja: poiskati službo, se po možnosti odseliti na svoje, vsaj začasno, vsaj za leto ali dve, toliko da lahko dobi mož distanco do staršev.

Pomembno je dobiti službo.

Če potegnem črto: kar zadovoljen sem z vama, kako se pobirata. Mislim, da imata dobre šanse za naprej, če zavihata rokave, te pa sta že zavihala – kdor mi napiše tako dolgo pismo, je zagotovo zavihal rokave.

Pišita naprej, tudi sebi (dnevnik) in drug drugemu.

Kako pa se Viktor odziva na moje pisanje? LP Branko

Pozdravljeni, Branko,

Najprej naj napišem, da sem bil zelo vesel vašega odgovora in nasveta. V bistvu mi je odleglo že skoraj spričo dejstva, da sem dobil odgovor, vesel in hvaležen sem, da si vzamete toliko časa, da berete tuje probleme in poskušate pomagati, kot zmorete.

Naj povem, da sem prvo pismo napisal sam, partnerki ga nisem dal prebrati. Seveda sva se pogovarjala o tem, da bi napisala pismo, vendar v začetku nisem imel toliko moči, da bi ji pokazal, saj sem se bal, da se bo ob kaj spotaknila, predvsem ob kaj, kar sem napisal o njej. Zaupal sem ji, da sem napisal pismo in da sem ga tudi poslal. To jo je kar malo šokiralo, saj je mislila, da bi bilo za začetek dovolj že, da se le napiše in ne pošlje, morda pa se je kot jaz tudi bala odgovora. Ko sva dobila vaš prvi odgovor, da se oglasite po tem, ko se uspešno preselite v Lizbono, sva pa bila že kar vesela – verjetno oba potrebujeva tudi neko pozornost in odziv. Morda naj na tem mestu napišem, da sem član nekaterih spletnih forumov. Nikoli se nisem preveč oglašal, kadar pa sem se, pa sem potem s pravo nemirnostjo pričakoval oz. preverjal, če je kdo na moj prispevek kaj odgovoril. Bilo me je kar malo strah, kakšni bodo odzivi, ali me bodo čisto skritizirali ali ne. No, spoznal sem, da tudi v virtualnih svetovih več štejejo zaresna znanstva oz. prijateljstva, tako da nisem dobil pretiranih odzivov. Tako sem sčasoma pri teh stvareh nehal sodelovati, še vedno pa se zalotim, da recimo preberem kako novico (npr. na rtvslo.si), potem pa grem brat še vseh 650 komentarjev, ki so več ali manj butasti. To se mi zdi že kar neke vrste odvisnost. Za nameček pa se na takem portalu pojavi še kaka kao zanimiva trač novica in grem brati. Pa še kako sorodno ... Moje snobovsko prepričanje je, da se je treba takim rečem ogniti, hkrati pa me vse bolj vleče vanje. Tudi dnevnih časopisov (vsaj Dela, kot je terjal Rugelj) ne spremljam več, sedaj pri starših le še na hitro prelistam kake Slovenske novice, ki jih tam najdem, čeprav se mi zdijo pogrošna literatura.

Po prvem odgovoru sem si celo malo oddahnil, aha, še bo čas, da morda dopolnim svoje prvo pisanje, ki se mi je zdelo nedokončano, a dlje od razmišljanja, kaj bi še napisal,

nisem prišel. To res dokazuje, da sem ali len ali od zamorenosti res že depresiven, da sem postal tako neaktiven. V zadnjih letih sem se npr. dokaj redno udeleževal Teka na Grintavec, ob tem sem bil kar ponosen (tudi po zaslugi spodbudnih verzov na priznanju – npr. Ponosen bodi, kralj višin), sedaj pa opažam, da grem celo težko po stopnicah do našega stanovanja, in ko hodim s psom na jutranji sprehod v gozd, kjer je 5 metrov višinske razlike, sem že ves zadihan. Partnerka sicer pravi, da sem hipohonder. V zadnjih letih se jeseni in zime kar bojim, počutim se kot kak starček, ki si pravi, čez zimo se je treba pretolči, potem bo pa bolje. Sicer se rad pojavim na Ljubljanskem maratonu, ampak ponavadi v tem obdobju že prej enkrat zbolim za kako virozo, tako da potem nisem več fit. Lani sem že kar preveč trmoglavo poskusil iti na 42 km. Tudi letos sem pred tem zbolel, zato sem šel res kar se da počasi, a sem bil kljub vsemu že po prvem krogu tako utrujen, da je bil drugi krog potem en cel fiasko – trmast sem pa le bil in prišel do cilja.

Kadar se prehladim, se ponavadi nalezem tudi trdovratnega kašlja, ki me do pomladi kar ne spusti. Tako je tudi sedaj. Enkrat mi je bil zaznan sum na astmo in metaholinski test je bil res pozitiven, vendar nadaljnjih obravnav potem kasneje ni bilo. Vseeno sem zaradi tega negotov, ali bi se sploh dalo pomagati. Partnerka moje kašljanje težko posluša. Ko sem zadnjič ponoči pisal pismo, ni mogla spati, čeprav je bila v sosednji sobi, meni pa se ni zdelo, da sem preglasen, samo vsake toliko časa sem pokašljal. Pri teh nevšečnostih je zelo dosledna, stroga, za moje pojme tudi vsiljiva, jaz pa ponavadi nisem preveč dovzeten za njene metode zdravljenja, kar spet pogosto vodi v prepir. Tako ponavadi popustim, ampak v sebi ne priznam njenih ukrepov. Tudi ko prvič zakašlja sin (zdravnica je povedala, da ima vnete glasilke in ne grla, in je priporočala inhalacijo v sopari, tudi megla naj

bi bila dobrodejna), gre partnerka takoj pripravljat soparo, Tomažek pa se tega na vse kriplje brani, meni se tudi zdi, da morda le ni tako hudo, da bi bilo takoj potrebno ukrepati. In hitro slišim, da mi ni nič mar za otroka, če pa kdaj predlagam kako stvar, pa me hitro diskvalificira, češ saj mora tako ali tako zanj vedno skrbeti sama.

Še zdaj mi je, kaže, le šport ventil, kjer lahko vsaj malce izrazim normalno tekmovalnost in ambicioznost. Čeprav med odraščanjem nisem igral squasha, sem potem, ko smo začeli z rekreacijo v službi, takoj spoznal, da sem kar naravno dober: imel sem dobre reflekse, ter neko dokaj dobro naravno strategijo igre. Začel sem se udeleževati rekreativnih turnirjev, in imel kar nekaj uspehov in večkrat bil prvi na turnirju. Sčasoma se je izoblikoval krog igralcev, ki smo se bolje poznali, in oni so me nekako pogruntali, tako da je bilo mojih uspehov manj, sam pa denimo iz njihove igre nisem znal potegniti zaključka, kaj so njihove slabosti. (Spet neučljiv!) Pri squashu sem enkrat tudi spoznal svojo temno plat, ko sem na nekem dvoboju začel relativno slabo, postal potem vse bolj enakovreden, takrat pa naredil neizsiljeno napako. Ki sicer ni bila pogubna, a kdove zakaj me je tedaj zajel strašen bes in povsem nekontrolirano sem z vso močjo večkrat treščil reket ob steno, da se je najprej skrivil in potem povsem prelomil. Ko sem videl, kaj sem naredil, sem to takoj obžaloval, saj sem se ustrašil samega sebe, za kazen pa sem nasprotniku takoj ponudil predajo, čeprav mi sicer ni grozila diskvalifikacija. Ko sem videl, da ne morem več redno prihajati niti v polfinale takih tekmovanj, pa sem nehal tekMOVATI, saj sem očitno težko prenašal poraze. Pri squashu mi je bil torej cilj premagati nasprotnika, pri teku pa bolj premagati samega sebe, premagati svojo lenobo.

Malo sem nehal, prebral vaš odgovor Biserki in potem res šel takoj z njo na sprehod v snegu, kar je bilo izvedljivo, ker

nama je sin zaspal doli pri mojih starših. Pogovarjala sva se o možni odselitvi ter razglabljala scenarije, ki se lahko zgodijo ob tej odločitvi.) Mene najbolj skrbi to, da bi se s starši totalno skregali. Vem, da mi je oče vsaj že enkrat poočital, češ kaj da sta mi z mamo naredila takega, da se sedaj tako nehvaležno vedem. Bojim se, da potem sploh ne bo več možnosti/volje, da bi sin videl stare starše, ki jih ima zelo rad in tudi oni njega. Nisva še računala, kolikšni bi bili stroški najemnine. Če ne bi uspela pokrivati stroškov, bi se morala verjetno vrniti domov, kjer je kljub vsemu še najceneje. Ob najini prejšnji krizi sva se pogovarjala, da bi se bila pripravljena odseliti, če bi nama mesečno vsaj kaj malega ostalo, potem ko bi od vseh prihodkov odštela višino najemnine.

Poizkusil bom navesti še podrobnosti, po katerih sprašujete. Prvo pismo sem res napisal naenkrat, vendar sem ga pisal zelo dolgo. Mislim, da kar slabih pet nočnih ur. Pri tem se sicer sam sebi nisem zdel perfekcionističen, proti koncu zaradi utrujenosti niti nisem več bral za sabo, da bi popravil tipkarske napake.

Moja inteligenca: Res se zdim sam sebi v določenih ozirih brihten, tudi ko sem reševal teste za sprejem v službo, sem se dvakrat (lansko leto) kar dobro odrezal, a kljub temu mi potem v službi ni šlo. Kot pravi partnerka: to pa je problem osebnosti, korajže, da kaj vprašam, da priznam, da česa ne vem. Po drugi strani se spomnim, da v OŠ nekih inteligenčnih testov res nisem dobro rešil, mislim, da so mi rezultati le pri matematiki (matematični inteligenci?) pokazali majhno nadpovprečnost. Zavedam se, da sem v marsikakšnem oziru zelo slab. Zelo slabo opazujem stvari in se ne najdem v prostoru. Kar imajo drugi ljudje za samoumevno znanje, ki ga vsak opazi, jaz ne vidim. Ko sem npr. danes po telefonu pogovarjal, da pridem jutri na razgovor za službo (proizvodnja) in mi je gospa razlagala, da je to sivo-rdeča

stavba s steklenimi vrati, sem si moral to najprej zapisati, da sem lahko sploh vizualiziral. Tipi nalog, kjer je potrebno mrežo nekega telesa vizualizirati v 3D, so mi tudi čisto pretežki, ali pa naloge, kjer je podano neko zaporedje, ti pa moraš nadaljevati z likom, ki naj bi bil logično naslednji.

Materine zapustitve: Za ta podatek, da je mati bila pač popoldne v službi, oče pa naju je s sestro imel na skrbi, sem izvedel šele tik pred kratkim. Bil je povedan z materine strani v pozitivnem tonu. Sedaj nočem staršev preveč spraševati, saj bi se jim nemara zdelo sumljivo, kak preobrat v moji radovednosti se je zgodil, ampak mislim, da je imela mati eno leto porodniško, potem pa je nadaljevala z izmenskimi delom. Spominjam pa se, da mi je bil v nekem obdobju oče bolj nežen, imel je lepe roke, lepo oblikovane nohte, mati pa je imela od dela v kuhinji in pranja že vse uničene prste. Spominjam se tudi užitka, ko mi je oče strigel nohte. Nohte na rokah sedaj striže tudi mojemu sinu in vidim ga, kako pri tem uživa, in v tem vidim tudi sebe. Spomnim pa se potem naslednje prigode. Ko sem bil malo večji, sem najbrž spal kar pri materi. Njej se je zdelo zelo prijetno, da sem nogo ovil okrog nje, in je to tudi komu povedala. Oče pa ji je enkrat rekel, da me preveč razvaja, ko bom pa velik, pa se bo lahko zgodilo nekaj, kot je bilo v časopisih (»Sin pretepel mater?«). Tu moram povedati še, da je bil oče zelo posesiven do matere. Nikamor je ni pustil, niti na kako službeno zabavo ne. Morda zaradi tega, ker je 13 let mlajša, pa ga je skrbelo, da se ne bi s kom spentljala. Nežnosti med njima se ne spominjam, da bi lahko pomislil, da je med njima tudi spolnost, se mi ni zdelo verjetno, sicer pa tako ali tako pojma spolnosti zelo dolgo sploh nisem pravilno dojemal, saj, kot sem napisal, se še samozadovoljiti nisem znal.

Druga stvar, ki me je močno zaznamovala, je bila pobožnost, vera, pohlevnost. Mati je zelo verna (partnerka pravi

sicer, da sploh ne zares), tudi danes je npr. šla v 3 km oddaljeno faro k maši peš, če je lepše vreme, gre pa s kolesom. Prav tako je bila zelo verna moja babica, očetova mati, in tudi njo sem jaz upošteval, morda kar preveč. Babica mi je stalno govorila, da moram biti priden, pohleven in da moram ubogati. Babici je umrl mož leta 1948, ona je potem sama živela še nadaljnjih 40 let, do leta 1988. Na splošno je bila kar dobre volje, najhuje pa je bilo, kadar se je spomnila, da enkrat ni skuhalo kosila svojemu možu, in za to se je sekirala do svoje smrti. Pri babici smo/so se zbirale teta, mati, kdaj tudi sestra in jaz, in smo molili rožni venec. Mene so najprej naučili Sveti angel, tako da sem se kmalu navadil moliti po obrazcih. To sem tudi zelo dolgo počel, zvečer redno, zjutraj kakor kdaj. Še vedno, ko sem v kaki posebni stiski, se zvečer zatečem k temu ritualu, vendar pa sedaj sploh nimam več dovolj koncentracije, da bi zaključil cel »repertoar«. Zanimivo pa je, da se je oče povsem odtegnil veri, mislim, da je bil nekaj časa tudi komunist, verjetno je tudi moral biti, hkrati pa otrokoma molitve ni nič branil. Morda je čutil tudi kako krivdo do svoje matere, pa je nama pustil svobodno izbiro. Oče je prvič po zelo dolgem času prestopil prag cerkve, ko je bil na pogrebu svoje matere, ter nato še ob krstu vnukinje. Ni pa ga bilo niti na sestrično (njegove hčere torej) cerkveno poroko, ki je bila sicer »ekskluzivna« na Šmarni gori, pa je imel izgovor, da gor na vrh pa že ne bo hodil. Moja mati je bila verjetno tudi v zelo hudi dilemi, ko se je želela cerkveno poročiti, a se oče ni hotel. Dolgo ga je pregovarjala, a se ni dal. Na koncu se je dogovorila z župnikom, da jo lahko poroči v odsotnosti očeta. Oče ji je baje dejal, da lahko dela, kar hoče, samo njega v cerkvi ne bo videla. Tako sta se »polcerkveno« poročila.

Partnerka me je prejle spomnila še na prigodo v neki ljubljanski cerkvi. Morda jo želim res nekako potisniti iz

zavesti, ob prvem pisanju se je nisem spomnil. Bil sem star zagotovo več kot 20 let, takrat sem že vedel, kako se samozadovoljiti, a vseeno sem bil še vedno negotov. Hotel sem iti na nek koncert, parkiral sem pred cerkvijo (aha, torej sem že imel avto, ki sem si ga nabavil, ko sem začel hoditi v službo, torej tam okrog 24 let mi je bilo takrat), ko me prestreže neki duhovnik. Ne vem, kaj točno mi je rekel, toda zvalil me je noter. Za dobrodošlico mi je ponudil čokolado ter podaril eno knjigo o iskanju mladih, potem pa je začel nekaj napeljevati. Naiven, kot sem, sem se mu tudi odprl, mu priznal, v čem sem najbolj negotov, na koncu pa se je izteklo tako, da sem masturbiral pred njim, češ da bo potem on povedal, ali je vse v redu z mano. A on je nenadoma potegnil svoje hlače dol in začel nekaj govoriti, kako je on tudi razrajan (ne spomnim se več besed), in je vlekel mojo dlan k sebi. Meni se je to zdelo ogabno, zato sem se odmikal. Nekaj mi je govoril, da je srčni bolnik, mene pa je bilo vsega skupaj precej strah, tako da nisem na hitro zapustil sobe ali izkoristil fizične premoči, da se mu iztrgam, temveč sem kljub vsemu hotel vljudno zaključiti najin mučni »sestanek«. Tudi njega je očitno postalo strah, zato mi je začel groziti, da mi ne bo nihče verjel, če ga bom v javnosti kaj klevetal, le sam da bom imel sitnosti. Tega torej res razen partnerki (in morda v kakem spisu za R., a se ne spomnim) nisem nikomur povedal.

Povratna zanka, feedback: spet verjetno ne razumem pravilno, vendar dejstvo je, da sem zelo sugestibilna oseba, prav želim sprejeti sobesednikovo mnenje. Večkrat sem se zato primerjal s Zeligom, izmišljeno osebo iz istoimenskega filma Woodyja Allena. Sem pa tudi dobesedno fiziološko sugestibilen: pred časom sem iz skoposti pojedel hrenovke s pretečenim rokom uporabe, potem pa sem iz strahu, da so zastrupljene, dobil panični napad, menil sem, da bom

padel skupaj. Šel sem se nazadnje na zrak sprehajati, da bi se zamotil. Na tem mestu povem, da sem v času zaključevanja faksa, takrat se je tudi moja sestra poročala, nekajkrat padel skupaj. Enkrat je bilo to na stranišču in takrat se niti ne spominjam, koliko časa sem bil brez zavesti, ker sem se sam zbudil pod školjko, enkrat pa se mi je zgodilo na troli. Bil sem utrujen, imel sem občutek, kot da bi v gneči v avtobusu lahko stoje zaspal, na kar sem res padel dol. Ko sem se zbudil, so me ljudje pahljali okrog glave, a dejali so, da sem se hitro pobral. Opozorili pa so me na možnost poškodbe glave ob padcu, zato sem odšel k zdravniku, kjer sem povedal, da se mi je to večkrat zgodilo, zdravnik je posumil na sinkopo (ne vem, če je to pravi izraz), šel sem na test z nagibno mizo, kjer so mi simptom uspeli ponoviti in torej potrdili diagnozo, a so mi priporočili le to, da naj ne stojim predolgo na istem mestu. Potem se stvar ni več ponovila, z eno izjemo kakih 14 dni po Bielu (teku na 100 km, kjer sem sicer izredno užival, čeprav v trpljenju), kjer pa je bila razlaga, da se mi je krvna slika zaradi utrujenosti spremenila, čeprav na testu naslednji dan ni bilo posebnih odstopanj.

Druga bolj »resna« zadeva je bila lani v božičnem času, kjer sem si v alternativnem klubu ogledal en antipotrošniški film. Tam so za prigrizek okrog delili na pogled rumove kroglice, in ko sem iz vljudnosti vzel kroglico, ki sicer ni imela okusa po rumu, pravzaprav po ničemer specifičnem, se mi je zdelo, da se nekaj nasmihajo: »Kaj, je vzel, a?« Na to sem potem ob zanimivem filmu pozabil, prišel lepo domov, doma pa se na to prigodo spet spomnil in omenil partnerki – in kmalu se mi je začelo dogajati. Prepričan sem bil, da sem zastrupljen, z nečim zadet, ustrašil sem se, postal totalno paničen, živčen, tresle so se mi roke, meglilo se mi je pred očmi, za to, da sem našel številko dežurne službe na urgenci, sem potreboval ogromno časa, medtem pa sem nekontrolirano

udarjal po tipkovnici ipd. (Biserka je sicer slutila, da ni nič hudega, zato tudi ni hotela govoriti namesto mene.) Oseba na drugi strani me je strokovno umirila, hkrati pa priporočila obisk pri splošnem zdravniku, če imam večkrat take napade. Potem so tudi simptomi nekako izginili.

Se pravi, sugestibilen – tako da sam sebe prepričam ...

Naj na tem mestu še napišem, da sem kar dolgo ponoči mokril posteljo (do osnovne šole in še malo dlje), zato sem imel zvečer prepoved pitja vsega razen mleka, ki da ni problematično. Čeprav je resnica, zdi se mi, prav drugačna.

Tudi s sičniki in šumniki sem imel dalj časa težave, zato sem hodil k logopedu.

Ritenska hoja: Seveda se terapije po eni strani bojim, ker ne vem, kako poteka, bojim se predvsem, da bo terapija bolj verbalna, kjer pa sem še veliko slabši kot pri pisanju. Ne poznam metode, vendar bi skoraj raje videl, da bi tudi vaša terapevtka kar prebrala moje pisanje, če se to da, saj bi na verbalni ravni porabil kar nekaj ur, da bi povedal le pol tega, kar sem vam napisal. Je pa res, da močnih čustev ne občutim (več). Morda me še največkrat precej zjezi partnerka, na splošno pa sem bolj melanholičen.

Ponos mi ne da, da bi prosil denar od matere. Saj zaenkrat je privarčevanega dovolj, nikoli nisem bil pretirano zapravljiv. Ko sem se zaposlil, sploh nisem vedel kam z denarjem, sčasoma sem postal nekoliko bolj potraten, a v času zaposlitve sem vedno dajal na stran. Za avtomobile nisem hotel trošiti, imel pa sem pobožno željo, da bi si kupil kako stanovanjce, a brez kredita, do kredita imam predsodek, da si ga nikoli ne smem privoščiti. No, stanovanja so se vedno dražila in nikoli nisem imel dovolj. Ko sva začela hoditi s punco, sem moral želje malo nadgraditi (vsaj dvosobno), pa je bilo spet premalo denarja. Sedaj, ko so problemi sploh s kakim prihodkom, pa mi je žal, da bi ta denar, ki ga nikoli

nisem uporabil, začel trošiti. Dejansko ne znam upravljati z denarjem, videti je, kot da sem se določenemu delu kar odpovedal. Hranil sem ga v banki, sedaj pa mi ga je težko uporabiti za karkoli že.

Starši: morda nisem dobro napisal, starša sta me prvokrat spremljala k Ruglju. Rugelj je to zahteval, seveda sem bil v zadregi, kako ju povabiti. Mislim, da sem ju tik pred zdajci, pa sta me vprašala samo, če pijem ... Odšli smo skupaj in tam me Rugelj vpraša, kaj je narobe. Seveda nisem nič izdaval, on pa kmalu robato: »Saj nisem živinozdravnik, da bi reševal probleme brez besed.« No, potem sem se pri njem nekako odprl, in starša sta videla sinkota jokati. Ob koncu prvega obiska sem bil kar zadovoljen, Rugelj me je potrepljal, da sem motiviran dečko, čeprav je na začetku staršem povedal, kako predrznega sina imajo, ko mu kar tako pošiljam take dolge maile. Tudi na mojo mater, se mi zdi, je napravil vtis s svojo možatostjo. Mislim, da smo potem k njemu prišli še enkrat, tokrat še s sestro, in takrat je njo vprašal, če bi želela hoditi na sestanke z mano. Naslednjič sem že prišel v skupino, kjer je Rugelj starša opisal kot poštena, a preprosta človeka, ki sta že tako zdefinišana, da bi bilo nesmiselno, če bi bila onadva v programu, zato da je povabil mojo sestro, ki ji moram biti res hvaležen, a se trenutno kar odmikam od nje, praktično nismo z njo v stikih. Živi v Prekmurju, nazadnje me je poklicala, če rabimo kaj cunjic za prihajajoč naraščaj, brez partnerke se nisem izjasnil, potem pa je tudi nisem še nič poklical nazaj.

Drugega otroka sva si želela. Pri prvem sva se dolgo časa trudila, nato pa je partnerka zanosila s pomočjo tabletk (klomifen). Potem sva si želela še enega otroka, jaz bi imel dva otroka, tako kot so imeli moji starši dva. (Ta scenarij sem prebral v *Šta kažeš posle zdravo*, s katerim se mučim trenutno. No, sedaj sem že prešaltal na *Starši – nestarši*.)

Tudi partnerka je bila za to, da bi imela še enega otroka, da bi imela družbo, da po letih ne bi bila tako narazen. (Moja sestra je od mene starejša skoraj osem let in to se mi zdi strašno velika razlika, čeprav sem bil v bistvu le z njo lahko dokaj zaupen, ker je bila že kot kaka teta. Morda me je zato prizadelo to, da prihaja zdaj vse bolj pod vpliv svojega moža in se oddaljuje od mene. Zdelo se mi je, da kar spreminja vrednote, okus, in sem zato gojil antipatijo do svojega sva-ka.) Predvsem pa imam predsodek do edinčkov, ki so po splošnem prepričanju razvajeni. Tako sva imela normalne spolne odnose, res pa je, da tabletk za zanositev nisva jemala. Žena je kljub temu tokrat zanosila že takoj prvo naslednjo zimo, a je doživela spontani splav. Sedaj pa je zanosila brez pomoči še enkrat in upava, da bo vse v redu. So težki časi, a vseeno upava, da bova uspela otrokoma dati vsaj tisto, kar najbolj potrebujeta.

Toliko že spet. Hvala za vašo pomoč in lep pozdrav, Viktor

Viktor, ahaj, sem prebral, a se mi mora malo uležati. In nikar ne mislite, da to pomeni, da je z vami ne vem kaj narobe. Ker ni. Ste samo nevrotik tiste najbolj žilave sorte, ki mu inteligenca in občutljivost iznahajata nove in nove nepraktične (okolritiuvaržetovske) obrambe, namenjene zdaj že izmikanju sekundarnim problemom.

Še eno vprašanje: imate rituale (magične obrazce, ponavljajnja, štetja, prisilne gibe)?

Vprašanje ne pomeni, da jih boste kdaj dobili. Ne ponujam rumovih kroglic (tu sem se moral malo nasmejati, zelo spominja na kako mojo epizodo iz njega dni).

Po vsem, kar sem prebral, sem zdaj prepričan, da ste celo bliže samoaktualizaciji, kot sem mislil prej. Nekateri simptomi so namreč dišali po shizoidnosti (odvrčanje pogleda, recimo, nasploh to odmikanje od ljudi, iskanje samote). Vendar je zdaj

že jasno, da ste samo depresivni (v mojem smislu besede, seveda pa tudi v širšem smislu). Torej, da vaše težave izhajajo iz strahu pred izgubo bližine, ki sega dejansko v zgodnje otroštvo, odtlej (kakor sami lepo popisujete) ste z veliko občutljivostjo in pozornostjo sami pri sebi (velikokrat samonanašalno, torej sprevračaje do vas brezbrizne dogodke in besede, kot da so v resnici vaša kritika, posmeh ali celo poskus ugonabljanja) iskali poti, KAKO SE NE ZAMERITI (ključnim, odnosnim objektom).

Veselilo me je, ko sem videl, da je v vas tudi agresivnost. Seveda se je bojite in jo zatirate. To je tudi glavna težava depresivneža, da si ne drzne sprostiti negativnih čustev, jih zanikuje in zatira. Žal gre pot k aktualizaciji natanko skozi aktualizacijo negativnih čustev. Čas, ko si boste priznali, da čutite do ključnih odnosnih oseb (to bodo kar starši, posebno mati, a tudi oče) tudi kaj »slabega«, bo čas, ko se začne okrevanje.

Kako bo v terapiji prišlo do tega, vam pač ne morem napovedovati (in tudi ne bi bilo prav, kajti seveda boste skušali na vse kriplje preprečiti, da bi se to zgodilo). Lahko vam povem, da bo vaša taktika zavlačevanja prav v uslužni gostobesednosti, s katero boste zasipali terapevta v upanju, da tako nikoli ne pride do dejanske krize in izbruha, ki se ga tako bojite. To je očitno opazil tudi Rugelj, enako tudi jaz (čeprav mi je bilo zabavno brati). Temu se pravi hoja okrog vrele kaše. Pridušali se boste, da nič ne prikrivate, razodevali boste ponižujoče podrobnosti, dokazovali, kako ste zaupljivi – vse, vse, samo da ne bi kdaj izkazali jeze (pa kaj jeze, še kaj drugega je v tem ekonom loncu).

Vaša depresivnost je predvsem posledica bivanja v čustveno razbarvanem svetu. Kajti ker ste si vseskozi tako prizadevali, da ne bi bili zavrženi, prizadevali ustrezati in ugajati, si niste dovolili izražanja lastnih čustev, ki bi utegnila biti moteča – v bistvu ste simulirali čustva, kakršna so se od vas pričakovala. Postopoma ste se tako povsem oddaljili od

sebe, kakršni BI BILI V RESNICI – KAKRŠNI STE V NE-REALIZIRANI POTENCI. Tu, na tem koncu, pa ni nobenih pravih veselj, nobenih barv, nobene svetlobe, nobenih kontrastov, saj vse to oživijo šele čustva. Razumeti morate, da varnostna ključavnica pred negativnimi čustvi zaklepa tudi pozitivna. Kdor preprečuje »hudemu« v sebi, da bi prodrlo na plan, preprečuje tudi »svetlemu«, »vedremu«. Vrata so ista, in ta so zaklenjena.

Ta ključavnica včasih sama od sebe popusti. Včasih zadošča razumsko spoznanje v službi, karieri, da vendarle nekaj zaležete, da niste povsem brez vrednosti (pa čeprav se ne smete samouveljavljati, samopotrjevati). A pri vas se to ne bo zgodilo: saj je vendar jasno, da ste izredno inteligenten človek, pa ne le inteligenten, da ste zmožni velikih dejanj in dosežkov (Biell!), da znate premagati svoje meje (squash, tek), vendar na vse to gledate malone kot na poraz ali nov dokaz nezmožnosti.

Zgodi se tudi, da pomaga gonska ljubezen do partnerke. Ta lahko okrepi pritisk, tako da ekonom eksplodira. Ponavadi sicer samo primezi ven nekaj tistega, kar dokazuje, da se notri »kuha mula«. A tudi to je včasih dovolj, da depresivnež pripozna svoja negativna čustva – prvi korak k ozdravljenju. Pri vaju se to včasih zgodi, in to zmotno vidita predvsem kot kreg, v resnici pa je priložnost za čustveno osvobojenje.

Vendar mislim, da je zdaleč najboljša varianta za vas sodelovanje s terapevtinjo.

Njej ne boste nič pisali, ampak se bosta pogovarjala. Jaz pa ji pošljem vse tole, čeprav ne vem, ali bo utegnila vse tudi prebrati.

Po nekaj urah bo že jasno, kako sta se ujela. Morebitno misel na selitev za zdaj odložita, recimo do spomladi. Medtem si pa iščite službo, za vaš profil jih je na pretek. LP Branko

P.S.: Vaša sestra, ki je toliko starejša – a nista starša pričakovala od nje, da vas bo bedenala kot otročička?

Zdravo, Branko, hvala za mail. Bom kratek: mislim, da nimam posebnih ritualov. Morda je to (bilo) oblačenje vedno istih »zmagovalnih« nogavic za kako kolesarsko dirko. Prisilni gibi: ne vem ... če berem ali se »brihtam«, se gladim po bradi ali praskam za ušesi ali celo vrtam po nosu (če me nihče ne vidi). Lp, Viktor

Spet pozdravljeni! Zdaj sem Viktorju kar malo »fouš«, ker ima več problemov ☺, pa pišem še enkrat.

Ko ste ga vprašali, če ima kakšne obrede, sva oba razmišljala, ali jih ima ali ne. Ob tem sem tudi jaz razmišljala, če imam kake svoje. Najprej se nisem ničesar spomnila, potem sem pa se. Pa se mi zdi kar grešno, da bi obdržala te misli zase, ker kaj pa če sem vseeno hujši primer in ne tako »nedolžna«.

Že od pubertete naprej ali pa še od prej sem imela težave s komunikacijo. Vedno en in isti problem: kaj se naj pogovarjam z ljudmi, kako naj gledam na ljudi. Svoj čas sem imela teorijo, da poskušam gledati v srce, karkoli to že pomeni. Nekako, da vidim bistvo pri človeku in se s tega vidika potem lažje pogovarjam. Ne zdi se mi slaba teorija, čeprav v praksi občutek manjorednosti hitro prevlada in potem ne vidim srca, ne svojega in ne sogovornikovega. Sem pa rada včasih govorila, da imam dve najljubši besedi: prva je »src« – v smislu, kakšno srce imaš, druga pa »krc« (se pravi, koliko si dedca v hlačah), ideal mi je bil torej nekaj nepomehkuženega, bojevniškega in uporniškega. Ni mišljeno karkorkoli seksualno, ampak kot kletvica: »boli me krc«. Pa se mi še danes zdi »fajn« kombinacija.

Vedno sem se najlažje pogovarjala, če je bil govor o problemih, o težavah – od obeh. Takrat sem pač videla, da je drugi človek ranljiv tako kat jaz in sva na isti valovni dolžini. S tistimi, ki jim gre vse v redu, se nimam kaj pogovarjati. Imela sem prijateljice, s katerimi smo se lepo razumele in skrbele ena za drugo, si pomagale. Še vedno imam prijateljice (dve, tri). Ampak v neznani družbi,

še posebej, če so sami samozavestneži, inteligentni, oh in sploh! zmrznem. Zavistna sem, ker so bolj samozavestni, in vse jim teče kot po maslu (če malo pretiravam). Zelo nelagodno se počutim, ko nastane tišina med menoj in drugim. Ali pa ko se čutim krivo za kaj, kar naj bi narobe naredila. Takrat sem si večkrat kar »mantrala«: »O, Biserka, ti si prfuknena; ampak idealna za užent!« S tem sem zapolnila tisto tišino ali pa tisti občutek totalnega nelagodja (ko sem se počutila krivo, kakih nerodnosti ...). Spominjam se, da sem si kdaj pa tudi ponavljala: bad situacija, bad situacija, bad situacija ... (kar nekajkrat). Svoje dni sem dojela, da mi je najhujše, da mi kdo reče, da sem »prfuknena«. Pa sem razmišljala, kaj pomeni – pa ne pomeni nič. Gre za to, da izraz pomeni nekaj slabega, nizkotnega, kar je vredno prezira. In tako sem se počutila večkrat, ko komunikacija ni stekla. Ta »užent« pa se gotovo ni prerinil zgolj slučajno v ta obrazec. Najbrž gre za to, da sem s tem hotela reči, da sem lahko pa služkinja, sužnja, če sem tako vredna prezira. Spomini se mi ob tem kar porajajo. Včasih sem si pa govorila: »Ubij se, ubij se, ubij se ... « Meni zveni kar malo grozljivo. Ne vem.

Te mantre – to so moji rituali, obrazci.

Imam pa še dva simptoma. To sta »farbanje« in potenje. Če nekoga srečam in ne vem, ali bi ga šla pozdravit ali ne, pa ga grem, pa ne vem, kaj naj rečem, pa malo bluzim – zafarbam. Nerodno mi je, imam občutek manjšorednosti. Ravno na letošnji martinovi večerji pozdravim eno znanko, od prijateljice mami, in grem tja k drugi mizi. Nekaj spregovoriva na temo: kako si kaj, kako kaj dojenček – nič takega – pa že farbam, potem skušam nefarbati, ker mi je že nerodno, ker farbam. Preprosto mi je obupen občutek, kot da so me nekaj razkrinkali, ob tem pa še dejstvo, da sva oba brezposelna in da oni pač to vedo ... Če sem se dalj časa pogovarjala, sem imela strategijo, in še vedno jo imam, da poslušam, kaj človek govori, in ko ga poslušam, pozabim farbati. Je pa dejstvo, da se precej slabo počutim, še kak dan, dva, če se spomnim na to.